

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
 זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קג

ערב שבת קודש
פרשת ניצבים
 כ"ז באלול התשע"ה

יוצא לאור על ידי
 מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

המנהג שנהגו בעבר בקהילות ישראל על-פי המשנה, לומר "דברי כיבושין"⁹⁸ אחרי מנחה דתענית ציבור: "כדאי לעורר על המנהג הנ"ל, שבמקומות שאפשר לפעול זאת, יאמרו אחרי מנחה (כמה מילים, לכל הפחות) 'דברי כיבושין', או מזמור תהילים המתאים לעניינים אלו, ובמקומות שמצד טירחא דציבורא [או מצד ביטול מלאכה, וכיצא-בזה] אי אפשר לפעול זאת - על-כל פנים יהרהרו במחשבה עניין של 'דברי כיבושין', ומאחר ש'רחמנא ליבא בעי' - ובפרט עניינים הקשורים בתשובה, ש'עיקר התשובה בלב' - הרי 'מחשבה טובה, הקדוש-ברוך-הוא מצרפה למעשה"⁹⁹.

יום שישי

ה' בתשרי

למנהג רבותינו נשיאינו, יש לקרוא בערב, אור ליום ו' עש"ק, שניים מקרא ואחד תרגום פרשה או שתיים (ראשון, שני) - פרשת וילך¹⁰⁰.

98 ראה סה"ש תשמ"ט ח"ב עמ' 460, לקוטי שיחות כרך כה עמ' 470.

99 לקוטי שיחות כרך כ' עמ' 352, וש"נ. וחבל שכלל הידוע, טרם הונהג הדבר בפועל אפילו בין אנ"ש (מלבד הצפייה בדברי הרבי במראות-קודש במקום שאפשר).

100 היום יום ד' טבת, וראה אג"ק סוף כרך ח"י.

את הפסוקים (וחלקי הפסוקים): "שוב מחרון אפך", "ה' ה' אל רחום", "וסלחת לעווננו" - אומרים הציבור בקול רם ואחריהם אומרם הקורא בתורה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, כשעלה לתורה, התחיל לאומרם עם הציבור, וסיימם עם הבעל-קורא.

צדקה: בימי התעניות נוהגים לתת לצדקה לפני תפילת מנחה 'אגרא דתעניתא', ויש נותנים לפי עלות הסעודות שהיו אמורים לאכול היום. ו'מנהג ישראל להרכות בצדקה ביום התענית'⁹⁷.

בתפילת מנחה מוציאים ספר-תורה וקוראים "ויחל" כבתפילת שחרית, והשלישי הוא המפטיר. אין אומרים חצי קדיש אחר קריאת התורה. מגביהים וגוללים את ספר-התורה.

הפטרה: "דרשו ה' בהימצאו" (ישעיה נה, ו - נו, ח). לאחר אמירת ההפטרה אומר שלוש ברכות, עד "מגן דוד". יהללו, חצי קדיש, שמונה עשרה, ואומרים עננו בברכת "שומע תפילה", והש"ץ כבתפילת שחרית.

אחרי חזרת הש"ץ - תחנון, 'אבינו מלכנו' הארוך, קדיש תתקבל, לדוד ה' אורי, עלינו, קדיש יתום, אל תירא, אך צדיקים.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הנהיג מחדש את

97 ראה סה"ש תשמ"ט ח"ב עמ' 460, לקוטי שיחות כרך כה עמ' 470.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
 ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
 בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז באלול ה'תשע"ה - ה' בתשרי ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	כ"ז באלול	הלכות מכירה פרק כה-כו.	הלי איסורי ביאה פרק יב.	מל"ת רנב.
ב'	כ"ח באלול	פרק כח-ל.	פרק יג.	מל"ת רנב.
ג'	כ"ט באלול	הלכות זכיה ומתנה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יד.	מ"ע רמה.
ד'	א' בתשרי ע"ו	פרק ד-ו.	פרק טו.	מ"ע רמה.
ה'	ב' בתשרי	פרק ז-ט.	פרק טז.	מ"ע רמה.
ו'	ג' בתשרי	פרק י-יב.	פרק יז.	מ"ע רמה.
ז'	ד' בתשרי	הלכות שכנים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מ"ע רלו.
ח'	ה' בתשרי	פרק ד-ו.	פרק יט.	מ"ע רלו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד'							
א', כ"ז באלול	4.19	5.09	5.31	6.29	9.28	12.37	1.09	6.52.9	7.17
ב', כ"ח באלול	4.20	5.09	5.31	6.29	9.28	12.37	1.08	6.51.6	7.16
ג', כ"ט באלול	4.21	5.10	5.32	6.30	9.28	12.37	1.08	6.50.2	7.14
ד', א' בתשרי ע"ו	4.21	5.11	5.33	6.30	9.28	12.36	1.07	6.48.9	7.13
ה', ב' בתשרי	4.22	5.11	5.33	6.31	9.28	12.36	1.07	6.47.6	7.12
ו', ג' בתשרי	4.23	5.12	5.34	6.32	9.28	12.36	1.07	6.46.3	7.10
ז', ד' בתשרי	4.24	5.13	5.35	6.32	9.28	12.35	1.06	6.44.9	7.09
ח', ה' בתשרי	4.25	5.14	5.35	6.33	9.29	12.35	1.06	6.43.6	7.08

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה בכמה ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
נצבים	7:27	6:15	7:29	6:30	7:28	6:22	7:29	6:33
א' דר"ה	7:24	6:13	7:26	6:28	7:26	6:19	7:26	6:30
ב' דר"ה	-	7:23	-	7:25	-	7:24	-	7:25
וילך - שובה	7:17	6:06	7:19	6:21	7:19	6:12	7:19	6:24

עורך אחראי: לוי צחק שייקיביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מז"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

י"ר: הרב יוסף צחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il אינטרנט: ISSN 0793-7474 דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

הבאים.

* בעשרת ימי תשובה אין אומרים סליחות, מלבד בצום גדליה שהוא תענית ציבור⁹³.

* בעשרת ימי תשובה ניתן לומר תהילים גם בלילה⁹⁴.

בתפילת שחרית אומר הש"ץ "עננו" בברכה בפני עצמה⁹⁵, בין ברכת "גואל ישראל" ל"רפאנו", גם אם התפללו רק שלושה מתענים. אם אין כנ"ל - אומר הש"ץ "עננו" בתוך ברכת "שומע תפילה".

מי שאינו מתענה אינו נעשה ש"ץ, ואם נעשה ש"ץ אומר "עננו" בברכת "שומע תפילה" כיחיד בתפילת מנחה.

אומרים תחנון, נפילת אפיים. באמירת סליחות⁹⁶ מתחילים "דרשו ה' בהמצאו", ומדלגים 'אשמנו' ו'ויאמר דוד אל גד'. בפיוט 'הורית' נהג הרבי לחזור את כל ה'פזמון' בין כל בית ובית, וכמובן גם בסיום הפיוט. לאחר סיום הסליחות אומרים 'אבינו מלכנו' הארוך (ואומרים בו 'חדש עלינו' 'כתבנו', כבכל עשי"ת). 'ואנחנו לא נדע', וחצי קדיש.

ככל עשרת ימי תשובה אומרים 'אבינו מלכנו' הארוך בשחרית ובמנחה אחר נפילת אפיים, קודם 'ואנחנו לא נדע'.

מוציאים ספר תורה וקוראים 'ויחל משה' לשלושה קרואים, גם אם יש רק שלושה מתענים. מי שאינו מתענה לא יקראוהו לתורה. ואם קראוהו לתורה וצר לו להודיע שאינו מתענה מפני חילול ה' - יעלה.

93) ספרי המנהגים עמ' 58. והטעם בהתעודות 'תש"נ ח"ב עמ' 367 (=סה"ש תש"נ ח"א עמ' 351) מכ"ק אדמו"ר מהר"צ בשם הצמח צדק, לפי ש"ע כן (עד ר"ה) - מצות אמירה, ומכאן ואילך - מצות עשייה".

94) הוראת הרבי, ספר המנהגים עמ' 20.

95) ש"ץ ששכח 'עננו': נזכר לפני השם של חתימת רפאנו - חוזר לעננו, ואח"כ אומר שוב 'רפאנו'. נזכר אח"כ - אומרה בשומע תפילה וחותר העונה בעת צרה ושומע תפילה. נזכר אח"כ - אומרה ברכה בפ"ע אחרי 'שים שלום' (ש"ע אדה"ז סי' קיט ס"ה).

96) בפיוט 'הורית דרך תשובה', 'תתן חיון הפיכתם, אחוזם רתת וחלחלה'... פסוק הוא בדניאל (ט, כז), 'עד כלה ונחרצה תתן על שומם', וברש"י שם: תניח ותרד. ובפירוש הרס"ג והמצודות כתבו, שהוא לשון התכה והורקה. וגם שם אין מדובר על הורקת והורדת דבר גשמי, כי אם שתבוא עליהם גזירת הכליון. וכן הוא הפירוש גם בפיוט דידן - ומסתבר ביותר שכיוון הפייטן לשון הכתוב מפאת הדמיון בתוכן - כאשר יצאה עליהם (והגיעתם הידיעה אודות) 'חזון הפיכתם', אזי 'אחוזם רתת וחלחלה'.

לחבר שעות דראשה השנה והתחלת מוצאי ראש השנה בלימוד החסידות, ובשביל אשר סללו לנו נשיאינו - יומשך גם לנו בכל עניינינו אור החסידות עד למטה מטה". כ"ק אדמו"ר בעצמו (החל משנת תשי"ב) נטל ידיו לסעודה הוא והקהל בכל ראש השנה לעת ערב, במשך ההתעודות הורה לנגן ניגונים מכל הנשיאים, ואמר מאמר דא"ח נוסף לשיחות וכו', ובו הזכיר מדברי כל הנשיאים (והחל משנת תשד"מ גם מדברי האריז"ל)⁸⁸.

יום רביעי

ג' בתשרי - צום גדליה

מוצאי ראש השנה

בתפילת ערבית, מוסיפים (גם): אתה חוננתנו, המלך המשפט.

כבכל מוצאי יום טוב, אין אומרים 'ויהי נועם', 'ואתה קדוש'.

הבדלה: מתחילים כרגיל "הנה איל ישועתי"⁸⁹, אך בלי ברכות הנר והבשמים⁹⁰.

עשרת ימי תשובה: * לעניין עריכת נישואין בעשרת ימי תשובה, הנה לפני שנים רבות הזכיר הרבי ועורר לקיים "מנהג ישראל שאין נושאים נשים בעשי"ת"⁹¹, אבל לאחר שזירז הרבי לקיים נישואין "בהקדם הכי אפשרי"⁹², גם בתאריכים שלא נהגו אצלנו, צריך עיון אם עדיין יש להקפיד על זה.

* בעניין סיוע לצורכי החגים - אף על פי שנתנו כבר לכבוד ראשה השנה, יש לבדוק שוב לאחריו, שמא כעת (לאחר שנתעלה בראשה השנה) עומד יהודי - בדרגתו עתה - במצב של "אין נכון לו", ולהשלים את כל החסר לו לצורכי החגים בימים

88) ראה 'אוצר' עמ' קמז-קנג.

89) כדעת הפמ"ג במשבות סי' תצא ס"ק א ("וכ"מ בלבוש"), ודלא כמנהג העולם (מטה אפרים סי' תרכ"ד, לקוטי מהר"ח ח"ב פב, א) שמתחילים בברכת הנפ.

90) ש"ע אדה"ז שם ס"א.

91) אג"ק ח"ט עמ' רה (ממטה אפרים סי' תרב ס"ה, קיצור ש"ע סי' קל ס"ד) ומבאר שם שזה נעשה כדי לקיים אח"כ את המצוה מן המובחר.

92) 'שערי הל' ומנהג' ח"ה ר"ס קנח (ועד"ז ב'צדיק למלך' ח"ז עמ' 227. 'התקשרות' גיליון קסא עמ' 18). וראה ש"ת יחזה דעת ח"א

סי' נמו.

לדון את הגוף לפי ההתעוררות ב'ראש'

בכל ענייני התורה הגוף נמדד לפי הראש, והרי 'ראש' השנה הוא כראש ממש לגבי ה'גוף' – כל השנה • יש לדון את האדם לפי מצבו ב'ראש' ולא לפי מצבו בכל השנה • לכן יש לייקר מאוד את שני הימים עם הלילות של ראש השנה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

כלומר: כלל הוא בתורה, שכאשר מדובר אודות גוף, אין מודדים אותו על-פי עצמו, אלא על-פי הראש. גם כאשר הגוף מנותק מהראש, ועד ש'ראשו' במקום אחד וגופו במקום אחר⁴ – הרי כיון שלפני זה היה הגוף מחובר לראש, נמשכת השייכות ביניהם באופן תמידי ("עס איז פאָרפּאַלן"), כך שאפילו כשעוסקים בעניין הנוגע לגוף, הרי הוא נמדד לפי הראש. וכיון שעניין זה הוא כלל בתורה – הרי זה כלל בכל מקום שהתורה מגעת אליו, דהיינו בכל מקום ממש, שהרי אין שום מקום ומציאות שאין בו מקום לתורה ח"ו, כי מכיוון שכל העניינים מקורם בתורה, כמאמר רז"ל⁵ "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא", שכל סדר ההשתלשלות מקורו מהתורה, וכפי שמצינו⁶ שהתורה וישראל קדמו לבריאת העולם, הרי התורה נמצאת בכל מקום.

ד. ובנוגע לעניינינו:

מבואר בחסידות⁷, שהטעם שראש השנה נקרא בשם "ראש השנה" ולא "תחילת השנה", הוא משום

(4) משנה סוטה שם.

(5) זח"ב קסא, רע"ב.

(6) ראה תדב"א פ"ד ופ"א. ב"ר פ"א, ד.

(7) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואל"ך. ע"ט שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.

א. [כ"ק אדמו"ר נטל ידיו הק' לסעודה].
כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר באחת משיחותיו¹, שאביו כ"ק אדמו"ר נ"ע נהג להזכיר במשך ב' ימי ראש השנה את כל הנשיאים, מאדמו"ר הזקן ואילך, לומר דבר תורה בשמם, או לספר סיפור אודותם. ובשיחה אחרת² אמר, שכאשר מנגנים ניגון השייך לאחד מרבתינו נשיאינו – ניגון שחיברו בעצמו או שהיה מחבבו ביותר ("און האָט זיך געקאַכט זיך אין אים") – אזי מתקשרים עם נפש בעל הניגון בקשר עמוק עוד יותר מהקשר שעל-ידי דיבור. ולכן, ינגנו עתה ניגון מכל אחד ואחד מרבתינו נשיאינו, עד כ"ק מו"ח אדמו"ר – ניגון שהנשיא חיברו או שהיה מחבבו (כנ"ל).

* * *

ב. ציוה לנגן ואמר מאמר ד"ה שמע ישראל.

* * *

ג. ישנו כלל בגמרא³: "בתר רישא גופא אזיל".

(1) שיחת ליל ב' דר"ה תש"ד בתחלתה (סה"ש תש"ד ע' 3). וראה שיחת ליל ב' דר"ה תש"ח ס"ב (סה"ש תש"ח ע' 160). וש"נ.

(2) לקו"ד ח"א קב, ב. וראה שם ח"ג תק, ב. תקטז, א.

(3) עירובין מ"א, א. וראה סוטה מה, ב.

חדש ואז יכולה להפסיק בין הדלקת הנרות לבין הקידוש. ואם אין לה פרי או בגד חדשים – בכל זאת תברך 'שהחיינו'.

נוהגים להניח פרי חדש לפני המקדש ובעת ברכת 'שהחיינו' מסתכל בפרי חדש, או שלובש בגד חדש, ואם אין לו – מכלי-מקום יברך 'שהחיינו'. את הפרי החדש אוכלים קודם נטילת ידיים לסעודה. בליובאוויטש נהגו, וכן הקפידו רבותינו נשיאינו, לאכול כזית ולברך ברכה אחרונה (רק על הפרי, ולא על היין).

דברים הנאכלים לסימן טוב, הם רק בלילה הראשון.

יום ב' דראש השנה:

טבילה במקווה. אין טועמים קודם התקיעות. התוקע ילמד את המאמר (כנ"ל אתמול). תפילת שחרית. בחזרת הש"ץ בשחרית, אחרי פיוט "אתה הוא אלוקינו", אומרים "תעיר ותריע" "מלך ממלט", "מלך זכור... נורא וקדוש". "שמו מפארים... שומרים... שפרו... שבטי... שבותנו... שבח מגדול... כל יושבי... קדוש". "אדר והוד (כל החרוזים בסדר הא"ב)... הללוהו בתקע שופר, כל יושבי... קדוש". "אדון אם מעשים... הן לא יאמין... קדוש", וממשיכים "ובכן ויהי בישורון מלך", מלך עליון...⁸⁶

רבתינו נשיאינו נהגו להזכיר נשמות בלחש ביום השני⁸⁷, אחר קריאת התורה לפני התקיעות.

סדר תקיעות וסיום התפילה – כדאתמול.

סיום החג: לשון כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "ואני בהצעת, אשר גם כל אחד ואחד ינהוג כן,

(86) 'אוצר' עמ' צח. אגב, מסיבה טכנית (כתוצאה ממה שהורגלו שהן הציבור והן הש"ץ אומרים **הכל**), מורגל בקהילות האשכנזיות (וגם בין אנ"ש) באמירת הפיוטים, לקשר את חציו השני של כל חרוז עם חציו הראשון של החרוז הבא, וזאת כמובן בניגוד למשמעות הפיוט (כמפורש בקשר לפיוט זה ב'לקוטי תורה – תורת שמואל' תרל"ח עמ' שיח, בד"ה וכל מאמינים, בסה"מ רס"ג עמ' יב, ובאגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח עמ' תי). וק"ו בפיוט זה האחרון, שיש להיזהר שלא לבוא לידי חירוף ח"ו באמירת: "לעדי עד – מלך אביון".

(87) 'התנועות' תשמ"ג ח"א עמ' 56, ומסיים שאינה הוראה לרבים, אלא כל אחד יחליט בעצמו כיצד להתנהג בזה, ע"כ. וכיוון שאומרים זאת בלחש, לא נהגו אלה שיש להם אב ואם לצאת מביהמ"ד של הרבי. (מוכירים תחילה את הרבי נשיא דורנו, אדונו מורנו ורבינו מ"מ בן חנה, ואלה שהכירו – גם את הנשיאים שלפניו, תורת מנחם כרך מו עמ' 343. וראה בלוח י"ז א"ה).

סברי מרנן, וברכת הגפן (בלבד).

השוכח 'עלה ויבוא' בברכת המזון ביום ראש השנה, אם נזכר קודם שהתחיל תיבת 'ברוך' של 'הטוב והמיטיב', יאמר את הברכה המיוחדת כנוסח שבסידור. ואם נזכר אחר שאמר תיבה זו, אינו חוזר.

נוהגים שלא לישון בראש השנה ביום, והיושב בטל הרי זה כישן⁸⁸.

אסור להכין מהיום למחר⁸⁹.

תשלוח:

אחר תפילת מנחה, לפני השקיעה, הולכים מחוץ לעיר אל באר המים או מעין⁸⁵, ואומרים 'סדר תשליך', ואחר כך מנערים את שולי הטלית קטן. אם כבר שקעה החמה, אפשר לומר תשליך עד הלילה. מי שלא הלך לתשליך בראש השנה, יכול ללכת ב"ג מידות' (ח' תשרי).

יום שני, ב' בתשרי

ליל ב' דראש השנה

ערבית. לפני תפילת ערבית אומרים תהילים. זמן הדלקת נרות הערב – רק בלילה, לאחר צאת הכוכבים, מאש הדלוקה לפני ראש השנה. מברכים (לאחר ההדלקה): "להדליק נר של יום הזיכרון", ו'שהחיינו'.

בעת הדלקת הנרות נוהגים להניח לפני המברכת פרי חדש ובעת ברכת 'שהחיינו' מסתכלת בו, ותדליק את הנרות סמוך לקידוש ממש. אם היא לובשת לראשונה בגד חדש, אינה צריכה פרי

בנשימה בין השברים לתרועה, ובה ייצאו ידי תשרי, ת' תש"ת ותר"ת.

(83) שו"ע אדמוהו סימן תקפג סעיף ח.

(84) למחר: גם כשחל בחול, ובכל יו"ט, אסור להכין ליו"ט שני – שו"ע אדמוהו"ו סו"ס תצה וס' תקי"ג. לשבת: שם ס' תקכ"ז סעיף כג.

(85) באם אומרים תשליך סמוך לנהר שיש בו דגים, מדייקים שיוכלו לראות את הדגים במים, כפי שנהג הרבי הקודם (שערי הל' ומנהג ח"ה ס' ע).

כשאין באר וכדומה, עדיף לדחות אמירת תשליך ליו"ג מדות', כדלהלן. אולם אם לא נראה שיגיעו לבאר וכד' בעש"ת, או כשחייבים להיות בראש השנה בתשליך ללא באר – ראה ב'כפר חב"ד' גיליון 536 עמ' 14 הוראת הרבי להרה"ר ר' יעקב יהודה הכט ע"ה שבליט בריה די אפילו בברז בתום.

אחריו פסוק בפסוק]. ואחר־כך אומרים כל הקהל יחדיו: "אשרי ושבִי ביתך". יהללו.

תפילת מוסף:

הש"ץ של מוסף אומר (רק הוא ולא הקהל): "הנני העני... וידעתי ה'... " (הפסוקים - בקול רם). חצי קדיש. תפילת מוסף.

אם בית־הכנסת מרוצף באבנים, בשיש וכדומה⁷⁶, מכינים מגבות וכדומה כדי להפסיק בין פני המשתחוים ב'עלינו' לבין הקרקע.

תוקעים הן בלחש והן בחזרת הש"ץ. בתפילת

לחש, כשמגיעים המתפללים לסיום הברכות ששם יש לתקוע, הש"ץ או התוקע טופח בידו על השולחן כדי לסמן לציבור שעומדים לתקוע. התוקע מעומד

עומד במקומו. למנהגו אין מקרים כלל (=גם לא מראים באצבע) בתקיעות מעומד, לא בלחש, לא בחזרת הש"ץ, ולא בתקיעות שאחר־כך.

המתפלל מוסף ביחידות אינו תוקע בברכות מוסף. ואפילו אם יש מי שיתקע לו, אינו מפסיק

לשמוע את התקיעות, שלא תיקנו זאת אלא בציבור.

בסוף הפיוט "אופד מאז" צריך לומר: "להעביר

בשבט"; "תחזק מגן". אחר־כך, בחרוז "אם לא למענו" צריך לומר: "למענו... נכעס".

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה עומד באמירת

"ונתנה תוקף"⁷⁷.

הש"ץ והקהל⁷⁸ כורעים ב'עלינו', ככתוב במחזור.

מנהג הרבי: ל'עלינו' עמד וכרע עם הש"ץ (לא רק ב'להבל ולריק'). לנפילת כורעים אין נופלים

על היד, אלא נוגעים בראש בקרקע, אצבעות הידיים קפוצות והבוהן אינה כפופה לתוכן.

אסור לש"ץ לעקור ממקומו בעת התפילה, ולכן יעמוד קצת רחוק מן התיבה כדי שיוכל לכרוע ולהשתחוות, והעומדים לידו עוזרים לו לקום.

פסוקי "אתה הראת" אומרים הקהל (בלבד) בשעה שהש"ץ מסיים "הוא אלוקינו אין עוד", ולכן על הש"ץ להאריך מעט בזה כדי שהציבור יספיק

לומר את כל הפסוקים [וכיוון ש'עלינו' הוא חלק מהתפילה, על הש"ץ לאומרו כולו בקול], ולא למהר ולהתחיל מיד "אוחילה לא"ל.

נשיאת כפיים⁷⁹ בראש־השנה - כבכל יום־טוב.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה לומד כל שיעוריו

הקבועים (גם בנגלה) גם בראש־השנה וביום־

הכיפורים⁸⁰.

אחרי התפילה ואמירת תהילים, תוקעים

שלושים קולות כדי לערבב את השטן⁸¹. ותקיעות

אלה אינן לעיכובא, שהרי כבר יצאו ידי חובתם.

"מותר לומר לקטן שיתקע כדי שיתלמד, בין

שהגיע לחינוך בין שלא הגיע לחינוך, ומותר לו

לתקוע כל היום... לפי שמצווה על הגדולים ללמד את הקטנים ולחנכם במצוות".

התוקע בעבור נשים לא יברך להן, אלא יברכו

הן לעצמן.

במשך ימי ראש־השנה, משתדלים (על־פי הוראת

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו) לזכות רבים מאחינו בני־

ישראל בשמיעת קול שופר, דהיינו לתקוע להם

סדר התקיעות דמיושב כהלכתן, ובמיוחד חיילים

ושוטרים, והנמצאים בבתי־אבות, בתי־רפואה

ובתי־הסוהר⁸². קידוש: "תקעו... לאלוקי יעקב",

79 פרטי מנהגי נשיאת כפיים נדפסו ב'לוח השבוע' דחג השבועות. משו"ע אדמוה"ז סי' קכח סנ"ח מוכח, שגם המתפלל במניין שאין

מנגנים בו, אומר 'רבש"ע', עיי"ש.

80 'רשימות היומן' ס"ע ער. ולכאורה צריך ללמוד היום גם חלק מהפסוקים בפרק של כא"א בתהילים עם רש"י, כמנהגנו בכל ר"ח.

ואף שנמנעים להזכיר ר"ח בראש־השנה, כנפסק בשו"ע אדמוה"ז סי' תקצ"א ס"ו, הרי אין לימוד זה דבר השווה לכל נפש כמו אמירת

ברכי־נפשי וכיו"ב, שהרי כל אחד לומד פסוק אחר מחבירו.

81 ה'שברים־תרועה' דתקיעות אלו תוקעים בנשימה אחת, כמו בתקיעות דמיושב (כך תקעו באוטבוצק אצל כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע וכן אצל הרבי, שבח־המועדים עמ' 30 בשם התוקע דמעומד אצל הרבי הרה"ח ר' יוסף־מנחם־מענדל טננבוים).

82 כשאין אפשרות לתקוע את כל הל' קולות, כגון שצריכים להספיק 'בית רפואה' שלם, הורה הרב יקותיאל שי' פרקש לתקוע ג"פ תשרי"ת, ולכוון שכל מה שאינו שייך לחיוב התקיעות מתכוונים בו רק "לשורר", ולא לתקוע כלל, וכדי להפריד בין הקולות יפסיקו

שכן הוא באמת, שראש השנה איננו רק תחילת השנה, אלא גם ראש השנה, דהיינו שראש השנה הוא בבחינת ראש, ושאר ימי השנה הם הגוף.

וגם בעניין זה ישנו הכלל האמור - "בתר רישא גופא אזיל": בכלל, בראש השנה עומדים בתנועה של התעוררות, ויתכן שהתעוררות זו אינה נמשכת

כדבעי במשך ימי השנה, דהיינו שההנהגה בכל ימי השנה (הגוף) אינה בהתאם להתעוררות בראש

השנה (הראש), בדוגמת המצב שבו הראש נמצא

במקום אחד והגוף במקום אחר.

ולכן, יש לדעת, ש"בתר רישא גופא אזיל".

ובמכל־שכן וקל־יחומר: אם בנוגע לעניין בלתי־

רצוי (שבזה מדובר בגמרא שם) ישנו הכלל ש"בתר

רישא גופא אזיל" - על אחת כמה וכמה ב"מדה

טובה" ש"מרובה ממדת פורעניות"⁸, שבודאי "בתר

רישא גופא אזיל". כלומר: כאשר דנים אדם - אין

דנים אותו לפי מצבו בכל השנה, אלא בהתאם

למעמדו ומצבו בראש השנה - "בתר רישא גופא

אזיל". גם כאשר מדובר אודות הגוף, היינו, אודות

מעמדו ומצבו שבכל השנה, ולא אודות ראש השנה

- גם בעניין זה דנים אותו כפי שהגוף כלול בראש

(כפי שכל ימי השנה כלולים בראש השנה), ומה

שיהיה אחר כך - אינו נוגע, שהרי הקב"ה דן כל

אדם "באשר הוא שם"⁹, ומקומו האמיתי הוא בראש

השנה. ועניין זה מסייע גם לעבודה - שיימשך

בגילוי עניין "בתר רישא גופא אזיל", שההנהגה

בכל השנה תהיה בהתאם להתעוררות של ראש

השנה.

ד. וזהו אחד מהטעמים שהזכירו כל כך לשמור

ולייקר את הזמן של ראש השנה, ולעסוק באמירת

תהלים הן ביום והן בלילה¹⁰,

- וכפי שמדייק כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר¹¹ בעניין שני הימים של ראש השנה ש"כיומא

8 יומא עו, א. וש"ג. הובא בפרש"י עה"ת ויקרא ה, יז.

9 וירא כא, יז ובפרש"י - מר"ה טז, ב. וראה גם שיחת יום ב' דראש השנה תשי"ג ס"ד (תורת מנחם - התועודיות ח"ז ריש ע' 14).

10 ראה תורת מנחם - התועודיות ח"ז ע' 184. וש"ג.

11 רד"ה היום הרת עולם דיום ב' דר"ה תש"ב - י"ל בקונטרס חודש תשרי שנה זו (תשט"ז) ונדפס לאח"ז בסה"מ תש"ב ע' 9.

אריכתא דמיא¹² ש"גם הלילה ליום יחשב", והיינו, שבפשוטות הדייק הוא על תיבת "אריכתא", ואילו

כ"ק מו"ח אדמו"ר מדייק בתיבת "כיומא", שהלילה של ראש השנה הוא כמו יום -

וטעם הדבר - לפי שראש השנה הוא זמן כללי הנוגע לכל השנה כולה, שהרי הדין ומשפט בנוגע

לכל השנה כולה תלוי במעמדו ומצבו של האדם בראש השנה (כנ"ל), ולכן יש לייקר ביותר זמן זה.

ו. (וסיים כ"ק אדמו"ר):

כיון שנשאר עוד זמן קצר עד תפלת מעריב -

יכולים עדיין להשלים את העניינים שעדיין לא

השלימו ("וואס מ'האָט ניט דערטאָן") כדי לפעול

את עניין "אתם נצבים גו' כולכם"¹³, "לאחדים

כאחד"¹⁴,

אשר, על־ידי עניין "בהתאסף ראשי עם יחד

שבטי ישראל", כולם יחד - אזי נעשה "יהי

בישורון מלך"¹⁵, "שתמליכוני עליכם"¹⁶, והרי

"מלכותא דרקייעא כעין מלכותא דארעא"¹⁷ -

שכשם שבמלכותא דארעא הנה בשעה שנעשה

מלך נותן הוא מתנות, "והנחה למדינות עשה"¹⁸,

כן הוא ב"מלכותא דרקייעא", שכאשר הקב"ה נעשה

מלך על עמו ישראל, נותן הוא לכולם מתנות -

בהמשכה והשפעה לכל אחד ואחד בכל המצטרך,

בגשמיות וברוחניות.

[כ"ק אדמו"ר ציוה לנגן ניגון אדמו"ר הזקן,

ואחר כך "ניע זשוריצי כלאַפּצי". אחרי ברכת

המזון, תפלת ערבית והבדלה - חילק כ"ק אדמו"ר

בידו הקדושה לכל אחד ואחד מהנאספים מ"כוס

של ברכה"].

12 טור וב"י (ד"ה וכתב) או"ח סת"ר. ט"ז שם סק"ב. וראה בארוכה שו"ע אדה"ז שם ס"ג ואילך.

13 ר"פ נצבים.

14 לקו"ת ר"פ נצבים.

15 ברכה לג, ה.

16 ר"ה טז, סע"א. וש"ג.

17 ראה ברכות נח, א.

18 אסתר ב, יח.

פתיחת הספרים...

שמות גדולי ישראל רמוזים בספריהם • פרסום שם המחבר • מקיים הרבה ודורש מעט • כיצד מתפרש מאמר חז"ל 'הלומד תורה לפרקים' – ההוראה מכך וההשפעה מזה גם בגשמיות • גימטריות שבשולחן ערוך • להיות שוטר – מותר או אסור לפי משנת חסידים • רשימה נוספת בסדרת יסודות בהררי קודש

הילשין ח"ו עליהם?

מעשה שהיה, במנהל קרן עזרה לנצרכים אשר נהג במשך שנים רבות לשלוח תמיכה למשפחות רבות. פעם החליט לשגר אליהם שאלון אודות מצבם הכלכלי של הנתמכים, כשמטרתו היתה לבחון האם אכן עומדים בקריטריונים שהציבו המנדבים לקרן. השאלון נשלח לרבי אשר הגיב עליו בתמיהה רבה:

השאלון לאלה המבקשים מנדבים (בהשתדלותו) – הילשין, ח"ו, עליהם שלא ישלחו להם?

ויש לציין למאמר חז"ל (בעל הטורים במדבר אג): "אין אדם נעשה שוטר מלמטה, אלא אם כן נעשה רשע מלמעלה".

מעין זה (אבל לא ממש) יש לציין לירושלמי תרומות פ"ח ה"ד, כאשר אליהו הנביא אמר לרבי יהושע בן לוי שאין זו משנת חסידים למסור אנשים למלכות גם אם מותר על פי הדין [וראה בבא מציעא פגב, וברש"י ד"ה בעל הכרם].

ושים זיכרון בספר...

"וכמובא ברוקח (בריש הקדמתו לספרו) שנהגו גדולי ישראל לכתוב או לרמז את שמם בתחילת חיבורם, כידוע ומפורסם, כך התבטא הרבי בהתוועדות יום ב' דחגה שבועות תשמ"ז (התוועדות תשמ"ז כרך ג' עמ' 414).

תועלת טעימת שחרית

במספר מקומות הובא הפירוש החסידי למעליותא למאמר חז"ל "הלומד תורה לפרקים" (סנהדרין צט, ב) – היינו שהתורה שלומד 'מפרקת' אותו; דברי התורה לוקחים אותו בכל חלקיו ואבריו וחודרים את כל מציאותו.

מסיבה זו גם לשון חז"ל לגבי חובת לימוד התורה בכל יום היא – "פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית" (מנחות צט, ב), שגם כאן הוא מלשון מפרק, גם במובן של פירוק, פירוק החומריות מן הגשמיות, שמתבטל החומר מן הגשם – ולימוד כזה יהיה ניכר על פניו במשך כל היום (ראה היום יום – י"א אלול; תורת מנחם כרך ג' עמ' 202 וש"נ בהערה 81; התוועדות תשמ"ט כרך ג' עמ' 292; מפתחות הרמ"א זעליגסאהן עמ' 1485 ד"ה פרק).

[יצוין, כי פירוש זה שונה מהמובא ב'ספר המאמרים תרס"ט' עמ' צה, ובתורת מנחם כרך לג עמ' 192 – שמפרש את המוסר השכל שבזה לפי משמעו, היינו שלימודו הוא רק בזמנים מסויימים וקבועים, ובין שיעור אחד למשנהו נראה כאילו אין התורה קיימת במציאות אצלו...].

ויש לומר, שבדומה ללימוד נשתלשל מזה גם בגשמיות, מה שכתב רש"י לגבי אכילה (נדה סג, א – ד"ה התם) "הטועם שחרית נהנה כל היום כולו". ולהעיר מרד"ק ישע"י לגב, עיי"ן שם.

להתקיעות, ואם הפסיק שלא מעניין התקיעות חוזר ומברך.

אין להפסיק גם אחר התקיעות, עד גמר התקיעות דמעומד, רק מעניין התקיעות והתפילות, ואם הפסיק (אחר התחלת התקיעות) אינו צריך לחזור ולברך.

המקריא – מורה באצבעו בסידור, אבל אינו מקריא בדיבור. התוקע מאריך בתקיעתו עד שמסיר המקריא אצבעו.

תוקע⁷¹ תשר"ת שלוש פעמים, תשר"ת שלוש פעמים, תר"ת שלוש פעמים. בשברים תוקעים שלושה קולות ומחצה⁷² (יש אומרים שהרבי תקע כך: טו-או-טו, או-טו, או-טו). כל שבר – נמשך שלושה כוחות דווקא. בתרועה – מרבין בטרומיטין. בתקיעות מיושב – שברים-תרועה בנשימה אחת, בהפסק משהו ביניהם. ואילו בתקיעות מעומד בשתי נשימות – בהפסק נשימה ביניהם⁷³.

בסידור אדמו"ר הזקן נאמר, שבין תשר"ת לתשר"ת ובין תשר"ת לתר"ת יתוודה (התוקע) בלחש⁷⁴.

אחרי התקיעות אומרים – גם הקהל – "ובכן, יהי רצון מלפניך..."⁷⁵

האומר את הפסוקים קודם התקיעות מנגן גם כן את שלושת הפסוקים שלאחר התקיעות: "אשרי העם", "בשמך יגילון", "כי תפארת" [והקהל עונה

71 ברשימות היומן עמ' שדמ ישנן הוראות דכ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע משנת תרצ"ה בקשר לאורך התקיעות, ה'חצי שבר' והתרועות, שלא פורסמו אח"כ, וכנראה שגם הרבי לא נהג כמותן. 72 בעניין ה'חצי שבר' ראה בשערי ה'ל' ומנהג ח"ה ס"ל ע. ובקובץ 'היכל הבעש"ט' גיליון טו ס"ע קה.

73 שו"ע אדמו"ר ס"ל תק"צ ס"ט (כנראה נהוג גם בלחש בב' נשימות).

אם תקע קול כלשהו בשתי נשימות, לא יצא (שו"ע אדמו"ר) שם ס"ח. וראה הנסמן בס' שבחי המועדים עמ' 27 הע' 9.

74 הכונה לוידיו במחשבת. ועניינו – לא וידיו על חטא ועוון, אלא געגועים פנימיים. ו"א דהיינו 'ציר פני הרבי' – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' קכד, עיי"ש, וש"נ.

75 בקונטרס לימוד החסידות עמ' 11 נאמר: "על-פי הנהגות הקבלה, הנה אחר התקיעות צריך הבעל תוקע לילך למקומו, לשבת ולשאת פניו אל העם, והם יסתכלו בו", אך הרבי הדגיש שאי"ז ממנהגי חב"ד (אף שרבותינו נשיאינו נהגו בזה, המלך במסיבו ח"ב עמ' קצא) אלא סתם מנהג ישראל – מענה להרה"ר ר' דוד קרץ ז"ל מעפולה, ועד"ז ב'המלך במסיבו ח"א עמ' קיג, 'אוצר' עמ' קכו.

בלוח התקון' לסידור תורה-אור (תש"א) נכתב שצריך לומר "זכויות". אם יש ברית-מילה בבית-הכנסת, מלים לפני התקיעות.

בפתיחת הארון להוצאת ספר-תורה אומרים שלוש פעמים י"ג מידות, ואחר-כך "ריבוננו של עולם", "היה לרצון", ופסוק "ואני תפילתי" – פעם אחת בלבד, ככתוב במחזור השלם.

בתפילת שחרית של שני ימי ראש-השנה קוראים בתורה (חוץ מן המפטיר) בניגון המיוחד לימים הנוראים, וכן גם באמירת 'ועזור', קריאת העולים לתורה⁶⁷, ברכות התורה, ו'מי שבירך'.

נוסח 'מי שבירך' שב'שער הכולל', הוא: "בעבור שעלה לתורה... בזה יום הדין..."⁶⁸.

סדר תקיעות:

אין נוהגים שגדול העדה אומר דברי כיבושין לפני תקיעת שופר.

בעל-תוקע קבוע ימשיך בתפקידו גם אם הוא בשנת האבלות (רח"ל).

לאחר הכנה להתעוררות לתקיעות – בהכנה רבה כל חד לפום שיעורא דיליה, שהיא הכנה רבה לעבודת ה' במשך כל השנה – ואמירת ז' פעמים

למנצה, פסוקי 'קר"ע שט"ן', עלה אלוקים, יהי רצון (שאומר רק הבעל-תוקע [לעצמו]), מברך התוקע "לשמוע קול שופר", ו'שהחיינו'. השופר

מכוסה (ורק פיו גלוי) גם בשעת הברכות⁶⁹, עד התקיעות, אך לא בתקיעות עצמן.

יכוון המברך להוציא את השומעים ידי חובתם בכרכות ובתקיעות, וגם השומעים יכוונו לצאת ידי חובתם, ולא יענו "ברוך הוא וברוך שמו"⁷⁰.

גם השומע אסור לו להפסיק בין הברכות

67 התוקע הוא 'חיוב' לעלות לתורה, ויש מקומות שגם בעל-המוסף (ולא השחרית) – שו"ע אדה"ז ס' תקפ"ד ס"ח. וכתבו שאם הוא תוקע ומתפלל בשכר אין 'חיוב' כלל להעלותו (שערי אפרים ס' ב סט"ו, ומטה אפרים ס' תקפ"ד סכ"ב), אך יש להעדיפו אם אפשר – כדי שיהיה ליבו שמח ב'פיקודי ה'... משמחי לב', וע"ז לא יטעה בתפילה ובתקיעות (אלף המגן למט"א שם ס"ק כז, ע"פ הלבשו!); 68 וראה ב'אוצר' עמ' קד וס"ע רכ, ובס' נתיבים בשדה השליחות ח"א עמ' שיב, ועצ"ע.

69 הרבי לא אחז את השופר בידו בשעת הברכה – כמשמעות המטה-אפרים ס' תקפ"ח ס"ג, ולא כמובא בנ"כ שלו ובפסקי תשובות שם אות ד.

70 כי אז יש חשש הפסק אפילו בדיעבד על הברכה, שו"ע אדמו"ר ס' קכד ס"ו ב.

ראש־השנה, כולל בעת הסעודות⁶², ובפרט ביום הראשון.

מי ששכח לומר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, ונזכר קודם שהתחיל 'הטוב והמטיב' – אומר "ברוך... אשר נתן ימים טובים... את יום הזיכרון הזה, ברוך... מקדש ישראל ויום הזיכרון. בלילי ראש־השנה אם התחיל ברכת 'הטוב והמטיב', ואפילו תיבת 'ברוך' בלבד – חוזר לראש⁶³.

לפני 'הרחמן' דראש־השנה אומרים 'הרחמן' דיום־טוב.

בברכת־המזון דראש־השנה, כשהיה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו המזמן, היה אומר: "הרחמן הוא יחדש עלינו וכו'" בקול־רם, וענו אחריו אמן.

בסוף ברכת־המזון, אומרים "עושה שלום..." (ולא "השלום").

יום א' דראש־השנה

בימי ראש־השנה טובלים במקווה־טהרה בשחרית קודם התפילה, וכן בכל שבת ויום־טוב.

שחרית: הבריאים אינם טועמים וגם אינם שותים מאומה עד אחר התקיעות וסיום התפילה⁶⁴.

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ היה מצווה לתוקע⁶⁵ ללמוד בימי ראש־השנה בבוקר את המאמר "להבין עניין תקיעת שופר", הנדפס ב'סידור עם דא"ח

(רמד, ג). והוסיף הרבי: מובן מעצמו, שזהו נוסף על חיוב ידיעת הלכות שופר כמבואר בפוסקים.

מנהגי־ישראל־תורה לעשות מאמצים גדולים ביותר שכל ילד יהיה בימי ראש־השנה משך זמן בבית־הכנסת, וישתתף – בהתאם לגילו – בתפילות ובברכות, ישמע תקיעת שופר, יענה 'אמן', 'ואמן',

יהא שמיה רבא.

"כל מי שמכוון בעת התחלת 'אדון עולם', כתבו

הוא שמיה רבא.

62) כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לא נהג לומר 'לחיים' בסעודות ר"ה, ולא הניח 'לנגן' בהן, גם ביום השני. אבל הרבי בהתוודעויות אמר 'לחיים', והורה 'לנגן' בהן ('אוצר' עמ' פט, קמח).

63) סידור אדמו"ר. וראה 'התקשרות' גיליון ת"ת ס"ע 17.

64) שם עמ' צ, והטעם מובא משד"חמד כיוון שחביבה מצווה בשעתה. ולהעיר, שבישיבת תנ"ת בבית־חינו לא הקפידו שלא

לשתות בבוקר ראש־השנה קודם התקיעות, וכן פסק שם המרא־דאתרא הגר"ש דבורקין ע"ה ('כפר חב"ד' גיליון 733 עמ' 66. גיליון 734 עמ' 74).

65) ולכאורה כל זה (וכש"כ ידיעת ההנהגה בפועל באם חלה טעות בלשה, וכמובן – מבעוד מועד) חל גם על כל התוקעים ב'מבצע שופר', ובפרט המוציאים רבים י"ח.

ר' יהודה החסיד ורב האי גאון ורב שרירא גאון: ערב אני בדבר, שתפילתו נשמעת, ואין שטן מקטרג על תפילתו, ואין לו שטן ופגערע בראש־השנה ויום־הכיפורים בתפילתו, ואויביו נופלים לפניו.

לאמירת 'המלך' ניגש ש"ץ אחר, והוא ה'בעל שחרית'. הש"ץ פותח בנעימה המקובלת, מסיימה בקריאת 'המלך' בקול רם, וממשיך מיד "וישב..." בנעימה, והקהל אינו קורא 'המלך' בקול רם, לא עם הש"ץ ולא אחריו (אבל כל אחד אומר לעצמו את כל הנוסח).

אין נוהגים כמנהג העולם לפתוח את הארון לאמירת "שיר המעלות ממעמקים" בראש־השנה ובעשרת־ימית־שובה, או לאומרו פסוק בפסוק, חזן וקהל.

"ברוך... הבוחר בעמו ישראל באהבה" מסיים הש"ץ בלחש, וכן בכל ימות השנה, כמובן, אולם "ברוך... גאל ישראל" מסיים הש"ץ בקול רגיל, וכן בכל ימות השנה, כמובן.

בחזרת הש"ץ⁶⁶, כשמגיע הש"ץ ל'זכותב' ול'ובספר', הציבור אומרם בקול רם ולאחר מכן אומרים הש"ץ, אבל לא ב'זכרנו' וב'מי כמוך'.

בחזרת הש"ץ בשחרית, אחרי פיוט "אתה הוא אלוקינו... וקדוש", סוגרים הארון, ואומרים כל הבתים של "תעיר ותריע...", וכל הא"ב של פיוט "אדר והוד". אחרי חרוז "כל יושבי תבל" האחרון, אומרים "ישפוט תבל... והוא באחד", פותחים הארון, וממשיכים "ה' מלך".

עד כמה שזוכרים, תמיד עמד הרבי בפיוט 'לא־ל עורך־דין'.

היו שנים שהרבי היה מתרומם משיבתו בסיימי ברכות בחזרת הש"ץ, ומתרומם מסמיכתו על ה'עמוד' באמירת 'זכותב', 'ובספר'. אך בשנים אחרות היה יושב גם בסיימי ברכות.

בבית־חינו לא נהגו לעשות הפסקה לפני קריאת התורה.

לאחר חזרת הש"ץ אומרים 'אבינו מלכנו' החזן והקהל כולם כאחד, מתחילה ועד סוף. מנגנים ב"אבינו מלכנו, אין לנו מלך...".

66) בימים הנוראים, כשהתחיל הש"ץ את החזרה, חזר הרבי למקומו (ע"פ שו"ע אדה"ז סי' קכג ס"ו ג). כשנגמר הש"ץ "אתה קדוש... יהלוך סלה", התיישב (ע"פ בשנים האחרונות), ראה פסקי

תשובות סי' קכה סוף ס"ק ו.

באחרונים מובא "יתגבר כארי – בהן פותח השולחן־ערוך – כי שתי תיבות אלו עולים בגימטריא יוסף בן אפרים קארו" – שם הבית־יוסף ושם אביו ז"ל.

הרמ"א פותח וכותב 'ועל כל פנים לא יאחר זמן התפלה שהצבור מתפללין', והתיבות ה'תפלה ש'הצבור מ'תפללין – ראשי תיבות משה.

ועוד רמזו כי ר' יוסף קארו הי"ד בגימטריא שלחן ערוך. יוסף בהרב אפרים – עולה בגימטריא השולחן ערוך (עם הכולל), וכמספר הסימנים בשולחן ערוך (תרצ"ז). משה בן ישראל (הרמ"א) – השולחן ערוך ועמו המפה. משה איסרלש – בגי' – השולחן ערוך ועמו המפה.

– ראה בכל זה ב'ברית יעקב' רח"י סופר (ירות"ו תשמ"ה) עמ' שט. והנושא עצמו דן בו הרב החיד"א ב'שם הגדולים' מערכת ספרים ס"ק כו – ספר הזכרונות; וראה המובא בסדר דורות בישראל (ר"ש אשכנזי) פי"ב (עמ' 177 – 184).

שם המחבר – לזכותו

בר"ח שבט תשמ"ה כתב הרבי לגב' רחל זמיר, עורכת הספר 'חגי ישראל ומועדיו' (נדפס ב'היכל מנחם' כרך א' עמ' רפח):

פשוט שטוב עשו שהודיעו שמה בהספר, שהרבה יותר מעריכה סתם השקיעה בו. ואמ[רו] חז"ל מצוה לפרסם עושי מצוה.

וראה מה שכתבו לבאר בזה ב'היכל מנחם' כרך ג' עמ' רפח"ט. לגופם של דברים, אם יש צורך לגלות מי המחבר שימש בעבר נושא לדיון – ראה בהרחבה 'שם הגדולים' לחיד"א מערכת ספרים אות וא"ו סכ"ו (ספר הזכרונות).

ברם מסקנת החיד"א היא כקביעתו של הרבי: "עתה אני רואה דאפשר דצריך להזכיר השם [= של המחבר בספרו] להיות שפתותיו דובבות... כי אין אדם צדיק בארץ כו' ויש קטרוג שלא יזכה להיות שפתותיו דובבות... ועלידי שבעולם־הזה מזכירים שמו בתורה... מתעוררים הרחמים ויגדל כח המליצים עליו טובה ושפתותיו דובבות".

ויתכן כי גם מסיבה זו ביקש הרבי שכותבי הערות בקובצי ההערות וביאורים וכו', לא יסתתרו מאחורי שמות אנונימיים או ישתמשו בכינויים כגון

"אחד מאנ"ש", "אחד התמימים"...

נאה מקיים – ומעט דורש...

פעם התבטא הרבי כי לפני שהוא תובע לפעול בעניינים מסוימים הוא פועל בעצמו באותם עניינים פי כמה וכמה, ורק חלק קטן מכך תובע מאחרים לעשות (מפי המזכיר הריל"ג ש"י).

ויש לציין לפירוש רבינו יונה על לשון המשנה אבות פרק א' משנה יז (ט"ו"ב) "לא המדרש עיקר אלא המעשה" – ממנה באה אמרתו הידועה של הרבי "המעשה הוא העיקר":

"לומר שלא ידרוש המצוה לאחרים והוא אינו עושה אותם, אך יעשה אותם תחילה וילמדם לאחרים, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: נאים דברים היוצאים מפי עושיהם".

גימטריות בשולחן־ערוך

בהזדמנות מסויימת התבטא הרבי (תוכן הדברים על פי הנחה בלתי מוגהת):

שולחן־ערוך הוא ספר של הלכות ולא של גימטריאות אף שיש בו גם ענינים של גימטריאות.

כדאי להביא כאן כמה דוגמאות:

א) דיני שופר בסימן השוה עם גימטריא שלו (תקפ"ו). ב) הלכות פדיון־הבן (בסימן שה) חולקן לל"א סעיפים לרמזו שפדיון־הבן צריך להיות ביום ל"א דווקא. ג) ביורה־דעה סימן רס תחילת דיני מילה – בגימטריא פינחס־אליהו [פינחס =

208, אליהו = 52 = 260]. ד) סימן ער"ה – דיני פרשיות פתוחות וסתומות, רע"ה פרשיות בתורה הם פתוחות וסתומות. (פדר"א פכ"א. זוהר פ' קדושים). ה) סימן רח"צ – דיני כלאים, על פי דברי חז"ל שקרבנות של קין (פשתן) והבל (צמר) הביאו לרציחה הראשונה בעולם. ו) יו"ד סימן שנה

– הדינים שמשנים באשה יותר מבאיש. ז) סימן תרעא – דיני הדלקת נרות חנוכה – שמניחים על פתח ביתו מבחוץ, ופתח בארמית תרעא – תרגום אונקלוס לך וט.

– דוגמאות אלו ורבות נוספות בספר 'ברית יעקב' להגר"ח סופר ירות"ו תשמה סימן מא (עמ' שח"ט).

הלכות ומנהגי חב"ד

יום ראשון

כ"ט באלול, ערב ראש השנה¹¹

מוציא שבת:

אין אומרים 'זיהי נועם', 'ואתה קדוש'¹². הלילה, בקריאת שמע שעלה מיטה, אם אומרים אותה לאחר חצות הלילה – אומרים תחנון¹³. אבל בתוך שבעה מותר לו ללכת היום לבית הכנסת לאמירת הסליחות¹⁴, וכן להתפלל עם הציבור¹⁵.

בסליחות אומרים תחנון (=ידויו) אפילו לאחר עלות השחר, אבל לא בתפילה¹⁶. בפיוט 'מרוכים צרכי עמך', בסליחות נוסח ליטא הנוסח הוא 'ותיטיב לנו הכתיבה והחתימה'¹⁷, וכך תוקן בכתב יד באחת מהוצאות קה"ת הראשונות, ולכאורה נכון הוא.

בפיוט "שלוש עשרה מידות" יש כמה וכמה שינויים שתוקנו ב'סליחות' בהוצאות האחרונות (מוגה עלידי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו):

את הקטע "אל תבוא במשפט עמנו" אומרים חזן וקהל פסוק בפסוק.

והברייתא שלאחריו רק פעם אחת.

(11) כנראה שהרבי לא התענה בער"ה – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מת, עיי"ש.

(12) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז סי' רצה ס"ג.

(13) ע"פ סידור אדה"ז, לפני 'למנצח... יענך' (מאחר שאינו נוהג כיו"ט מיום שלפניו, אלא מעלות השחר, כיוון שאומרים הרבה סליחות' באשמורת, שלא כשאר עיי"ט, ואף לא כפי שהנהגו בעבר בערב יו"כ – ראה שו"ע אדה"ז סי' תר"ד ס"ד-ה).

(14) לוח כולל-חב"ד, ע"פ הרמ"א סי' תקפ"א ס"א.

(15) מטה אפרים שם סכ"ב.

(16) לוח כולל-חב"ד.

(17) כגון בסליחות 'קודש הילולים' הוצאת לוי אפשטיין, ירושלים תשכ"ה. וייתכן שאצלנו נעתק (בתחילה – צולם) מתפילת נעילה, ששם מבקשים רק חתימה, ולא שמו לב לתקן, גם לא בהוצאה החדשה דארה"ק. וע"ע בסליחות 'סוד מלכות' שנשאר בנוסח זה, וביאורו.

שבת קודש, פרשת ניצבים

כ"ח באלול

גם בשבת זו אומרים בבוקר את כל התהילים¹, אף-על-פי שאין מברכים את החודש².

לשביעי, וכן למפטיר, מתחילים: "ראה, נתתי לפניך..."³. הפטרה: "שוש אשיש".

הבעש"ט אמר שבשבת זו הקב"ה בעצמו מברך את החודש השביעי, המושבע והמשביע ברוב טוב לבית ישראל על כל השנה, ובכוח זה ישראל מברכים את החודשים י"א פעמים בשנה⁴.

אומרים 'אב הרחמים'⁵.

אחרי התפילה – התועדות בבית הכנסת, כבכל שבת מברכים.

בשבת שלפני ראש השנה יש⁶ להתחיל בשבת עצמה בצדקה באופן המותר בשבת, על-ידי צדקה של מאכל ומשקה [לחיים] או על-ידי צדקה רוחנית, כמו נתינת עצה טובה ועל-אחת-כמה וכמה לימוד תורה, ועוד וגם זה עיקר – קבלת החלטה טובה [כולל הסכום!] שתיכף ומיד לאחר השבת יקיים... [נתינת מומן בפועל, להפריש לעצמו וליתנו לעני או לגבאי בבוקר]⁸.

תפילת מנחה: היום אומרים 'צדקתך'⁹.

פרקי אבות, פרקים ה'י'¹⁰.

(1) ספר המנהגים עמ' 30.

(2) לבוש ר"ס תכא. מטה אפרים סי' תקפ"א סעיף מז.

(3) לוח כולל-חב"ד.

(4) ספר המנהגים עמ' 55.

(5) 'התועדות' תש"נ ח"ד עמ' 299.

(6) 'התועדות' תשמ"ח ח"ד עמ' 376.

(7) סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 222 ובהערות.

(8) נסמן בהערה הקודמת.

(9) כשם שבמנחה בימות החול שלפני ער"ה אומרים תחנון, סידור אדמו"ר הזקן לפני 'למנצח... יענך'.

(10) ראה בגיליון הקודם, שלכאורה יש לנהוג בפועל כמנהג הישן שהזכיר הרבי בשנת תשמ"א לומר את המשנה שלפני הפרק

בדבש, ורק אז בירך עליו 'בורא פרי העץ'⁵⁵, ואחר הברכה קודם האכילה⁵⁶ אמר: "היירצון מלפניך (ללא 'ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו) שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה".

גם אם יש על השולחן תמרים או רימונים, שהם משבעת המינים, הורה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לברך 'בורא פרי העץ' על התפוח דווקא⁵⁷.

ההנהגה בפועל וההוראה לרבים – לכוון בברכת 'העץ' לפטור גם את רסק התפוחים שאוכלים בקינוח הסעודה⁵⁸.

בהמשך לזה, אוכלים רימון⁵⁹ וראש איל (למעשה – ראש דג. וצריך לבדוק בעוד-מועד מתולעים), אבל אין אומרים 'הי רצון' כי אם על התפוח.

וכדי שלא יתעוררו שאלות וספקות בנוגע לאמירת (ברכה על הרימון בפני עצמו, וכן) ברכה אחרונה לאחר אכילת הרימון, אם אכלו שיעור שלם [וכיוון שבראש השנה כתיב "אכלו משמנים גו' מנות גו'", הרי בוודאי שצריכים לאכול שיעור שלם] – כדאי לאכול בתחילת הסעודה (לאחרי נטילת ידיים וברכת המוציא⁶⁰), על דרך מה שכתב אדמו"ר הזקן בסידורו "נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש בתחילת הסעודה", שאז אין צריך לברך אחריו (אף-על-פי שפירות שנאכלין בתוך הסעודה צריך לברך לפניהם), כיוון שנפטר בברכת המזון⁶¹. רבותינו נשיאינו מיעטו ביותר בדיבור בימי

(55) המלך במסיבו ח"א עמ' נד, קיא, וח"ב עמ' שח. שם מסופר גם שהשאר עוד חתיכה לאכול עם ה'קומפוט' שבסוף הסעודה, ולא בירך על ה'קומפוט'.

(56) מנהג והוראה לרבים דכ"ק אדמו"ר מהרי"צ נ"ע, ע"פ המעגליי צדק' שבמג"א, דלא כנפסק בשו"ע אדה"ז סי' תקפ"ג ס"ג. הטעם נתבאר במכתבו של הרבי הנדפס בס' המנהגים (עמ' 104) "כדי שיהיה היירצון' סמוך לברכת הפרי, ותהיה הפתיחה דברכת העץ שייכת גם אליו... שיהיה לו מעין תוקף ברכה", עיי"ש.

(57) לוח כולל-חב"ד, ע"פ הוראת הרבי במכתבו, וכן 'מעשה רב', המלך במסיבו ח"ב עמ' יג, 'אוצר' עמ' עט (ולכאורה הוא ע"פ מש"כ בסדר ברה"נ שם).

(58) 'רשימות היומין' עמ' קנט. סה"ש תש"ה עמ' 4. המלך במסיבו ח"א עמ' נד, קיא, ודלא כמובא בס' המנהגים עמ' 56. ראה 'אוצר' שם.

(59) הרוצה לברך שהחיינו על הרימון בנפרד, יזהר שלא יהיה הפרי בפני המקדש בשעת הקידוש (וראה המלך במסיבו ח"א עמ' עה).

(60) כנראה הכוונה לאחר אכילת התפוח, שאז אין צריך לברך על הרימון ברכה בפני עצמו – הערת המ"ל בשיחה.

(61) 'התועדות' תנש"א כרך ד עמ' 323.

ש"ץ קבוע ימשיך בתפקידו גם אם הוא בשנת האבלות (רח"ל).

אין כופלים 'לעילא' בקדישים של עשרת ימי תשובה (אלא בתפילת נעילה).

בסיום תפילת שמונה-עשרה אומרים 'עושה השלום' במרומיו, וכן בסיום הקדיש.

אחרי שמונה-עשרה: לדוד מזמור, קדיש-תקבל, עלינו.

כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב אמר, שהכוונה באמירת 'לדוד מזמור' היא כלי להשפעות גשמיות על כל השנה. לאחר אמירתו על-ידי כל הקהל, מסיים הש"ץ בקול את הפסוקים האחרונים ("שאו שערים ראשיכם, והינשאו..."), ואין אומרים פסוק בפסוק חזן וקהל.

כל אחד אומר לחברו: 'לשנה טובה תיכתב ותיחתם', בלשון יחיד דווקא. דהיינו, גם לאנשים נכבדים שנוהגים לפנות אליהם בלשון רבים⁵¹.

קידוש – מי שברך 'שהחיינו' בהדלקת הנרות, לא יברכנה שוב בקידוש.

'מצווה לאכול ולשתות ולשמוח בראש השנה. אמנם לא יאכלו כל שובעם, למען לא יקילו ראשם ותהא יראת ה' על פניהם' (שו"ע).

בכל סעודות ראש השנה טובלים פרוסת המוציא בדבש, אבל מניחים מלח על השולחן.

בהתועדות דראש השנה היה הרבי טובל חתיכה אחת בדבש, ושלאחריה במלח.

טבילת פרוסת 'המוציא' בדבש, וכן טבילת התפוח בדבש – שלוש פעמים.

בתחילת הסעודה של לילה זה, לאחר הטעימה⁵² מפרוסת המוציא, אוכלים תפוח מתוק בדבש – וכך נהג הרבי: המתין עד שיגיעו גם הרימונים לשולחן⁵³, ואז נטל את התפוח בימינו⁵⁴, בקליפתו. חתכו לחלקים, טבל חלק אחד (שלוש פעמים)

(51) וכנראה עניין זה שייך ל'יחידה'. ראה בהתועדות תנש"א ח"ד עמ' 314, שסיים הרבי שיחה לנשים: 'ונסיים – כמנהג ישראל בימים אלה, וגם בלשון יחיד: "לשנה טובה תכתבי ותחתמי".'

(52) ראה שו"ע אדמו"ר סי' עדר ס"ג וסי' קסז ס"ד וסכ"ב. אולם אם עלולים כולם מסיבה כלשהי לצאת מהחדר, חייב לאכול תחילה כזית, כמבואר בס' קעח ס"ג.

(53) המלך במסיבו ח"ב עמ' יג. כנראה – כדי להוציא גם אותם בברכת העץ, ראה סדר ברה"נ פ"ט ה"ד.

(54) שו"ע אדמו"ר סי' ר"ו ס"ח וסדר ברה"נ פ"ט ס"ד.

את הפסוקים "אל תבוא", "והוא ישפוט", נפוץ לאומרים יחד כפסוק אחד. היום אין תוקעים בשופר¹⁸, ומי שלא הספיק להתלמד, יעשה זאת בחדר סגור¹⁹.

את הפסוקים "אל תבוא", "והוא ישפוט", נפוץ לאומרים יחד כפסוק אחד. היום אין תוקעים בשופר¹⁸, ומי שלא הספיק להתלמד, יעשה זאת בחדר סגור¹⁹.

אחרי התפילה²⁰ אומרים 'סדר התרת נדרים'²¹, במניין עשרה אנשים כשרים²² (ולכל הפחות צריך שיהיו לפני האומר שלושה)²³.

* חידושי תורה - הוראת הרבי לכל כולל וישיבה, לפרסם לפחות פעמיים בשנה קובץ חידושי תורה (מהתלמידים ומחברי הכולל), לפני ר"ה ולפני חג הפסח.

* עורכים מגבית ומחלקים 'צורכי החג' לראש השנה ולכל חגי תשרי לזקוקים לזה (בדומה למעוטי חיים' קודם חג הפסח)²⁴.

* נוהגים לכתוב פ"נ (הנשואים - כמוכן בחגירת אבנט) עבורו ועבור בנייביתו לבקשת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה. להניחו בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של כ"ק אדמו"ר נשיא

דורנו, ולשלחו (אם באפשרי - בו ביום) על-מנת לקראתו על הציון שלו²⁵.
נוהגים להשתטח על קברי צדיקים²⁶, והנמצאים בקירוב מקום משתטחים על ציון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע²⁷ וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. מסתפרים²⁸, וטובלים²⁹ במקווה טהרה לכבוד החג³⁰.

* כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נהג לקבל על עצמו הידור נוסף לפני כל ראש-השנה³¹. וכהוראה כללית נאמר: "בכל ראש-השנה צריך כל אחד לקבל על עצמו זהירות יתרה [הידור] במצוות עשה, וזהירות בסייג של לא-תעשה, וזהירות יתרה בהנהגה טובה"³².

משעה אחת קודם תפילת המנחה³³ עד תפילת ערבית במוצאי ראש-השנה, ישקוד כל אחד ואחד באמירת תהילים לילה ויום³⁴.
הנוהגים לתת צדקה בכל יום, יתנו היום גם עבור שני ימי ראש-השנה³⁵.
יש לעשות היום פרוזבול³⁶, על-כילפנים עבור

25) ראה ספר-המנהגים ס"ע 95. ב'לוח השבוע' לג' תמוז, פורטו כמה מנהגים בקשר לכתובת פ"נ.

מספר הפקס שליד הציון: 1-718-723-4444. וראה ספר 'הלכות ומנהגי חב"ד' ליום יום ולמעגל השנה' עמ' 256.

26) רמ"א סי' תקפ"א ס"ד, וראה מטה-אפרים שם ס"ג.

27) ספר-המנהגים ס"ע 55.

28) מדינא מותר גם אחר חצות, ש"ע אדה"ז סי' רנ"א ס"ד (אך האריז"ל היה נוהג - כל השנה - להסתגר קודם חצות דווקא, כ"ח החיים שם ס"ק יט ומטה-אפרים סי' תקפ"א ס"ג. וכנראה למעשה אין מקפידין בזה, וצ"ע - ראה 'התקשרות' גיליון תרע"ו עמ' 14).

29) מחצות היום, לקוטי-דיבורים ח"ג עמ' 865. ועיין אלף-המגן למטה-אפרים סי' תקפ"א ס"ק קכא. לקוטי מהרי"ח ח"ב דף ז.ב.

30) לוח כולל-חב"ד.

31) ספר-המנהגים עמ' 56. אמנם במקור הבא, וברוב המקורות שהובאו ב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' קנג"ד מדובר בר"ה עצמו, ובחלקם - לאחריו.

32) 'ספר המאמרים - קונטרסים' לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, ח"א עמ' קלב (ושם: "זהירות יתירה במצוות עשה [בלקו"ש דהלח: הידור מ"ע], וזהירות בסייג של לא-תעשה [בתורת מנחם ח"ד עמ' 32: בהירות יתירה מל"ת], וזהירות יתירה [בתורת מנחם שם: הוספה] בהנהגה טובה"). לקוטי-שיחות חלק ב עמ' 348.

33) אודות תוכן ההתבוננות שצ"ל בתפילה זו, ראה ספר המאמרים תש"ג ס"ע 41.

34) ספר המנהגים, מנהגי ר"ה.

35) הוראת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, שערי-צדקה עמ' קמב.

36) ראה תו"מ ח"ו עמ' 189, וחכ"ו עמ' 243. 'אוצר' עמ' מא. בלקוטי

החובות שנוספו במשך השנה. לפנות ערב לובשים בגדים נאים וחשובים³⁷, ויודעים שהקב"ה עושה לנו נס לשפטנו במידת הרחמים³⁸. אין לובשים ה'קטל', גם לא הש"ץ והתוקע³⁹, אלא ביום-הכיפורים⁴⁰.

מדליקים בזמן הנקוב בלוחות, כמו בערב שבת⁴¹. מי שלא הדליקה אז, תדליק בלילה לפני הסעודה⁴² (מאש הדולקת לפני החג).

גם הפעם מברכת אחרי ההדלקה⁴³. הברכות בהדלקת הנרות: "להדליק נר של יום הזיכרון"⁴⁴, ו'שהחיינו'⁴⁵.

איש המדליק, לא יברך⁴⁶ 'שהחיינו'⁴⁷. יש להכין נר גדול (כמו נר נשמה) כדי שיהיה אפשר להדליק ממנו את נרות ליל ב' של ראש-השנה.

שיחות כרך כד עמ' 316, עודד הרבי רבנים וכו' לערוך ולהפיץ שטר פרוזבול, שיחתמו עליו ובכך ימסרו להם (בפירוט שמות חברי הבי"ד) את החובות (זה מהני גם לפי מנהג הספרדים). ועליהם להקנות עוד היום קרקע לכל לוה שאין לו קרקע משלו.

37) לוח כולל-חב"ד. במטה אפרים (תקפ"א, נה, ע"פ הב"ח והט"ז סי' תקפ"א ומג"א ר"ס תקצ"ז) כתב ללבוש רק נאים אבל לא חשובים כשאר יו"ט (שבגדי יו"ט צ"ל יותר טובים משל שבת כמ"ש בשו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט סו"ס ז), אבל בשערי תשובה (ס"ק ה, ובשו"ע השלם - טו) כתב: "העולם נוהגים ללבוש בגדי יו"ט כשאר יו"ט, רק הנשים לובשות לבנים".

38) לוח כולל-חב"ד, משע"ת סי' תקפ"א ס"ק ה, וע"ע מטה-אפרים סי' תקפ"א סנ"ה.

39) כי לדעת אדה"ז (סי' תר"י ס"ט) עיקר הטעם שלובשים קיטל "כדי להיות דוגמת מלאכי השרת", וזה שייך רק ביום-הכיפורים - 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קטו.

40) ספר המנהגים, מנהגי ר"ה.

41) הקדמת (בן) ה'דרישה' לטור יו"ד ח"א. מטה אפרים סי' תרכ"ה סל"ג. פסק הגאון בעל 'תורת חסד', וכן מוכח בלקוטי-שיחות כרך כד עמ' 297 הע' 69 - 'קיצור דיני נש"ק' עמ' לו.

42) מטה אפרים שם.

43) שו"ע אדמו"ר הזקן סי' רסג ס"ח. ומלשונו משמע דה"ה כשמדליקין בלילה (וגם איש המדליק - קצות השלחן סי' עד בבדי השלחן סי' ק"ט), ודלא כמ"ש במטה אפרים ובאלף למטה שם.

44) שם, מנהג בית רבנו, כמו בקידוש ובהפטרה - אג"ק ח"ו עמ' קכה. [בירכה שהחיינו - קיבלה עליה קדושת יו"ט, ואינה יכולה להתנות בזה, מובא מעירובין מ,ב].

45) ספר המנהגים, מנהגי ר"ה.

46) בירך 'שהחיינו' בהדלקת הנרות, לא יברכנה שוב בקידוש - ספר-המנהגים עמ' 60.

47) לוח כולל-חב"ד.

יום שני, ראש-השנה
א' בתשרי התשע"ו

ליל א' דראש-השנה:

עיקר עבודת ראש-השנה הוא בקבלת עול מלכות שמים, ולכן עבודת היום גם בגדולים ובעלי צורה - [היא] בעבודה הנראית כמו פשוטה: באמירת תהילים כל הזמן, ולמעט בשינה בשני לילות אלו ככל האפשרי, ולהיזהר מדברים בטלים עד קצה האחרון גם משיחות איזה שיהיו (כהעבד אשר אין לו זמן אף רגע לשבות ממלאכת אדונו, או כבן הטרוד בשמחת קבלת פני אביו).

לפני תפילת ערבית אומרים תהילים. בשנים מסוימות, לאחר אמירת תהילים זו, החל כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לנגן "אבינו מלכנו"⁴⁸.

מנהג ותיקין, שגם אלו שמעשנים כל השנה ומעשנים גם ביום-טוב - לא יעשו בראש-השנה, גם לא בצניעה, וכלשון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ: "וראוי הדבר אשר הבני-תורה ייזהרו בזה, וישפיעו גם על מכיריהם".

ערבית⁴⁹:
לגבי ההוספות שבתפילות שבעשי"ת החל מראש-השנה: מי ששכח לומר בשמונה-עשרה את ההוספות שבאמצע הברכות (זכרנו, מי כמוך, וכתוב, בספר) ונזכר קודם שהזכיר את השם שבתחיתם הברכה, פסק אדה"ז ש'אומרים במקום שנזכר'⁵⁰.

מאיך, בשנת תשד"מ לא ניגנו זאת לפני תפילת ערבית, ונתבאר הטעם בשיחת יום ב' דר"ה אז (התוועדות ח"א עמ' 26) כיוון שאין אומרים בתפילה זו 'אבינו מלכנו' בפועל, עיי"ש. ומאז לא היתה שנה דומה לחברתה, הן בתפילת ערבית והן בשאר התפילות. בשנת תשנ"ב ניגנו זאת רק קודם תפילת ערבית של היום השני ('אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נח).

49) 'להעיר מהידוע ע"ד גודל הפלאת עבודתם של רבותינו נשיאינו בתפילת ערבית דליל א' דר"ה... ומה מובן שמעין זה ושמן מנהו צ"ל גם אצל כאו"א מהחסידיים' (התוועדות תנש"א ח"ד עמ' 335 הערה 19).

50) סי' תקפ"ב ס"ו, ובמ"מ וציונים. וזאת דלא כדעת הפרמ"ג (בא"א ס"ק ד) שחוזר למקום שהיה צריך לאומרה, גם ב'וכתוב' שיש שם שמות ה', אלא כמו שפסק אדה"ז (סי' קיד ס"ז) בקשר ל'מוריד הגשם' - "שלא קבעו חכמים מקום להזכרה בתוך הברכה". ורק אם כבר אמר את ה'מעין תחיה' (כמו 'ונאמן אתה להחיות מתים'), יצטרך לחזור עליה שוב. וראה דברי הגרא"ח נאה ז"ל בקובץ יגדיל תורה - ירושלים ת"ו, טבת תשמ"א עמ' 37-38.